

TOSCANE: NAAST EEN CULTUREEL OOK EEN MALACOLOGISCH HOOGTEPUNT?

door

H.J. Veldhuis

Sinds de lessen cultuurgeschiedenis, die ik in de tachtiger jaren volgde, was ergens in mijn achterhoofd opgeslagen dat ik ooit nog eens een bezoek aan Toscane, Italië, zou willen brengen. In het jaar 2000 besloten we daar onze zomervakantie door te brengen.

In Toscane zijn vele Middeleeuwse dorpjes te vinden en in de grote steden is de Renaissance tot bloei gekomen. Prachtige voorbeelden van deze perioden in Italië kunnen worden teruggevonden in de vele bouwwerken. Daarnaast tonen de musea vele kunstschaten. We bezochten diverse steden (onder anderen Florence, Sienna, Pisa) om cultureel ons hart op te halen.

Als schelpenverzamelaar en duiker werd uiteraard een verblijfplaats gezocht aan de kust. Cultuur ondergaan is prachtig, maar een vakantie is pas echt geslaagd als ik enkele duiken in het gebied kan maken en in staat ben schelpen te verzamelen. We kozen voor de Costa Livornese en verbleven op een camping ten zuiden van Livorno in de voorstad Antignano. Dit bleek een prima uitvalsbasis te zijn voor zowel de bezoeken aan de steden als voor het duiken, want enkele kilometers zuidwaarts bevond zich in Quercianella een duikcentrum.

Het duiken

Over de duikmogelijkheden in dit gebied was niet veel informatie te vinden. Wel vond ik op internet een aantal adressen van duikcentra. Zo ook dat van het 'Chioma Beach Diving Center' in Quercianella. Het kantoor van het duikcentrum is gevestigd in het Chioma Beach Hotel. Bij het hotel is een kleine jachthaven gesitueerd en daar heeft het duikcentrum een compressor- en materialenruimte en liggen de boten, waarmee de duiktrips worden gemaakt. Op de doordeweekse dagen kun je hier terecht. In de weekends kun je het duiken wel vergeten, want dan zijn de drie boten al weken van tevoren volgeboekt door de Italianen uit de regio.

De duikstekken die bezocht werden bevonden zich vrijwel allemaal aan de hoge rotskust tussen Quercianella en Antignano. Daarnaast werd wat verder uit de kust bij het Secce di Vada gedoken op een wrak van een grote vissersboot. Het duiken verliep goed georganiseerd, waarbij de leider van het duikcentrum, Antonio Toso, als duikgids optrad. Er werd helaas voortdurend in een groep gedoken en dat vind ik nadelig, omdat je dan nauwelijks de tijd hebt om zelf op onderzoek uit te gaan.

Vrijwel alle duiken startten op een rif beginnend tussen de 15 en 20 meter diepte. Daarna ging het via steile wanden of rotsformaties naar diepten tot 40 meter. Tijdens de 9 duiken die ik in dit gebied maak-

te, raakte ik niet echt onder de indruk van het onderwaterleven. De begroeiing met gorgonen en vooral grote hoeveelheden rood koraal was mooi, maar verder was er weinig leven te ontdekken. Ik vond het vooral opvallend dat er zo weinig vis was. Wellicht zijn de snorkelaars met hun harpoenen, die je overal ziet, daar debet aan.

Het verzamelen

Over de verzamelmogelijkheden aan de Costa Livornese had ik, met uitzondering van één tip, geen informatie. Gezien de tijd die 'verloren' ging aan de culturele tochten en het duiken, heb ik slechts op enkele plekken verzameld. Hieronder geef ik een beschrijving van mijn ervaringen aldaar.

Antignano

Bij camping Miramare is de rotskust hoog. Via trappen kun je naar een klein rotsstrand en enkele pieren waarop de campinggasten kunnen zonnen. Al snorkelend heb ik hier gezocht naar schelpen. De rotskust gaat onderwater geleidelijk naar een diepte van 6-7 meter. De bodem lijkt één groot vlak rotsplateau dat nauwelijks afgewisseld wordt met hogere rotsen of zandbodem. Wel zijn er enkele zeegrasveldjes waar te nemen. Met uitzondering van een tweetal exemplaren van *Hexaplex trunculus* nam ik geen levende mollusken waar. Dode vond ik trouwens ook nauwelijks. Vrijwel alle verzamelde soorten vond ik tijdens het stenen keren op een diepte van 3-4 meter.

Van de 29 verzamelde soorten vond ik *Patella ulyssiponensis*, *Cerithium vulgatum*, *Gyroscala lamellosa*, *Hexaplex trunculus*, *Nassarius corniculum*, *Nucula sulcata*, *Pseudochama gryphina* en *Gari depressa* niet op de andere vindplaatsen.

Quercianella

Het lukte me de leider van het duikcentrum ervan te overtuigen dat het verzamelen van lege schelpen geen schade zou toebrengen aan het onderwaterleven. Ik kreeg dan ook toestemming om tijdens het duiken te verzamelen. Het verzamelen van levende mollusken zou sowieso moeilijk zijn geworden, want ik nam geen levende exemplaren waar.

Zoals ik al jaren doe, nam ik tijdens een tweetal duiken een gruismonster. Het eerste monster nam ik op 30-35 meter diepte onderaan een groot rotsblok bij de duikplaats 'Cartello'. In dit gruismonster vond ik 70 verschillende soorten. Hiertussen zaten diverse soorten die nieuw waren voor mijn collectie: juveniele exemplaren van *Danilia otaviana* en exemplaren van *Cerithiopsis scalaris*, *Chrysallida fenestrata* en *Euparthenia humboldti*.

Het tweede gruismonster nam ik op twee plekken bij de duikplaats 'Gorgonia'. Onderaan een steile wand op 35 meter diepte en op een zandvlakte op 17 meter diepte. Dit gruismonster was veel rijker aan soorten. Ik determineerde er 106. Daarbij waren *Dizoniopsis bilineata*, *Tectonatica rizzae*, *Chauvetia recondita*, *Mangelia nuperrima*, *Raphitoma concinna*, *Chrysallida ghisottii* en *Euparthenia bulinea* nieuw voor mijn collectie.

61 soorten trof ik in beide gruismonsters aan, waaronder de voor mij nieuwe soorten: *Emarginula punctulum*, *Emarginula tenera*, *Tenagodus obtusus*, *Obesula marisnostri* en *Gregariella semigranata*.

Tijdens een duik bij het wrak 'Relitto di Genepesca' besloot ik naar de bodem te duiken op 35 meter. Op de zandbodem vond ik kleppen van *Pteria hirundi*, *Pecten jacobaeus* en *Arcopagia crassa*. Van de overige duikplaatsen wil ik de volgende vondsten vermelden: *Luria lurida*, *Chlamys pesfelis* en *Laevicardium oblongum*. In totaal verzamelde ik tijdens het duiken in de buurt van Quercianella 129 soorten.

Golfo di Baratti

Tijdens een bijeenkomst van de Nederlandse Malacologische Vereniging kreeg ik deze vindplaats als tip van J. Eikenboom. De baai Golfo di Baratti ligt aan de zuidelijke punt van de Costa Livornese ten noorden van Piombino. De baai met zijn diverse zandstranden is erg in trek bij de Italianen. We waren er op zondag en het was er vreselijk druk. Gelukkig konden we op de laatste parkeerplaats voor Baratti nog een plekje vinden.

Ik onderzocht de baai al snorkelend. De bodem was hier zanderig en de baai ondiep. Op de zandbodem vond ik onder anderen *Acanthocardia tuberculata*, *Tellina planata* en *Nassarius mutabilis*. Er lag niet veel materiaal en al snel besloot ik voorbij de jachthaven te snorkelen richting de rotsen aan de zuidzijde van de baai. Dat bleek een goede keus. Hier was een rotsbodem afgewisseld met zandvlakten en zeegrasvelden. Op de zandvlakten lagen tegen de rotsen vele kleine schelpen. Ik besloot ze niet ter plekke te zoeken, maar nam een ruim gruismonster. In dit gruis vond ik 111 van de in totaal 129 verzamelde soorten. De meest voorkomende buikpotigen waren: *Clanculus cruciatus*, *Calliostoma conulum*, *Tricolia pullus pullus*, *Tricolia speciosa*, *Rissoa guerini*, *Alvania cimex* en *Bittium reticulatum*. Van de tweekleppigen vond ik de meeste exemplaren van *Glans trapezia* en *Plagiocardium papillosum*.

Een bezoek aan de Golfo di Baratti was, gezien het aantal verzamelde soorten, de moeite waard. Met name omdat ik ook hier een aantal soorten vond die nieuw waren voor mijn collectie: *Circulus striatus*, *Paludinella littorina*, *Trimusculus mammilaris* en *Lajonkairia lajonkairii*.

Nawoord

In totaal verzamelde ik tijdens deze verzamelreis in Toscane, om preciezer te zijn aan de Costa Livornese, 208 soorten (4 keverslakken, 145 buikpotigen, 58 tweekleppigen en 1 stoottand). Daartussen zaten voor mijn collectie 21 nieuwe soorten. De meeste nieuwe soorten trof ik aan in het gruis dat ik bij Quercianella verzamelde.

Tijdens het verblijf in Toscane vond ik de verzamelmogelijkheden en de vondsten aldaar teleurstellend. Alleen in de Golfo di Baratti was verzamelen betrekkelijk eenvoudig, voor de rest was ik vooral op het duiken aangewezen. En, zoals ik al vaker in een artikel vermeldde, maakten de tijdens het duiken genomen gruisvondsten de verzamelreis de moeite waard. Daar kom je echter pas achter als je in de herfst- en wintermaanden het gruis uitzoekt.

Het culturele erfgoed waarop de Italianen zo zuinig zijn geweest was een echt hoogtepunt. Als ze ook zo zuinig waren geweest op de zee, dan zou de onderwaterflora en -fauna wellicht uitbundiger zijn. Malacologisch bleek het achteraf, mede gezien het aantal nieuwe soorten voor mijn collectie, in ieder geval één van de hoogtepunten van de afgelopen verzamelijaren.

Literatuur

- Aartsen, J.J. van & H.P.M.G. Menkhof, 1996. Nordsieck's Pyramidellidae. A revision of his types., Part 1: The genera Chrysallida, Ondina & Menestho. *Basteria*, 60(1-3): 45-56
- Aartsen, J.J. van & J. Goud, 2000. European marine Mollusca: notes on less well-known species, XV. Notes on Lusitanian species of Parvicardium. *Basteria*, 64(4-6): 171-186
- Belle, R.A. van, 1983. De Europese Keverslakken. *Vita Marina* tab. 8: 9-132
- Cossignani, T., 1992. Atlante delle Conchiglie del Medio Adriatico. L'Informatore Piceno Ed., Ancona
- Giannuzzi-Savelli R., F. Pusateri, A. Palmeri & C. Ebreo, 1994. Atlante delle Conchiglie Marine del Mediterraneo vol. 1, (Archaeogastropoda). Edizione de 'La Conchiglia', Rome
- Giannuzzi-Savelli R., F. Pusateri, A. Palmeri & C. Ebreo, 1997. Atlante delle Conchiglie Marine del Mediterraneo vol. 2, (Caenogastropoda parte 1). Edizioni de 'La Conchiglia', Rome
- Giannuzzi-Savelli, R., F. Pusateri, A. Palmeri & C. Ebreo, 1999. Atlante delle Conchiglie Marine del Mediterraneo Vol. 3, (Caenogastropoda, parte 2). Edizione de 'La Conchiglia', Rome
- Linden, J. van der, 1986. Het genus Caecum in Europa. *Vita Marina* tab. 9: 403-414
- Linden, J. van der & J.C.A. Eikenboom, 1992. On the taxonomy of the Recent species of the genus, Chrysallida Carpenter from Europe, Canary Islands and Azores. *Basteria*, 56(1-3): 3
- Penas, A., J. Templado & J.L. Martinez, 1996. Contribucion al conocimiento de los Pyramidelloidea, (Gastropoda: Heterostropha) del Mediterraneo espanol. *Iberis*, 14(1)
- Poppe, G.T. & Y. Goto, 1991. European Seashells - vol. 1. Verlag Christa Hemmen, Wiesbaden
- Poppe, G.T. & Y. Goto, 1993. European Seashells - vol. 2. Verlag Christa Hemmen, Wiesbaden
- Renard, J. Le, 1997. CLEMAM - Check List of European Marine Mollusca, internet: <http://www.mnhn.fr/base/malaco.html>
- Voskuil, R.P.A. & W.J.H. Onverwagt, 1989. Inventarisatie van de recente Europese en West-Afrikaanse Cardiidae. *Gloria Maris*, 28(4-5).

Soortenlijst

Vindplaatsen in blokhaken achter de soort: 1 = Golfo di Baratti, 2 = Quercianella, 3 = Antignano, 4 = Livorno - vismarkt

- Lepidopleurus cajetanus* (Poli, 1791) [1, 2]
Callochiton septemvalvis (Montagu, 1803) [2]
Chiton olivaceus Spengler, 1797 [1]
Acanthochitona fascicularis (Linnaeus, 1767) [1, 2, 3]
Patella caerulea Linnaeus, 1758 [1, 3]
Patella ulyssiponensis Gmelin, 1791 [3]
Acmaea virginea (O.F. Müller, 1776) [1, 2]
Smaragdia viridis (Linnaeus, 1758) [1, 2]
Diodora gibberula (Lamarck, 1822) [1]
Diodora graeca (Linnaeus, 1758) [1]
Emarginula adriatica O.G. Costa, 1829 [1]
Emarginula octaviana Coen, 1939 [1, 2]
Emarginula punctulum Piani, 1980 [2]
Emarginula tenera Locard, 1892 [1, 2]
Scissurella costata D'Orbigny, 1823 [2]
Haliotis tuberculata Linnaeus, 1758 [2]
Clanculus corallinus (Gmelin, 1790) [1, 3]
Clanculus cruciatus (Linnaeus, 1758) [1, 2, 3]
Clelandella miliaris (Brocchi, 1814) [2]
Jujubinus exasperatus (Pennant, 1777) [1, 2]
Jujubinus striatus (Linnaeus, 1758) [2, 3]
Gibbula turbinoides (Deshayes, 1835) [1]
Gibbula varia (Linnaeus, 1758) [1, 3]
Calliostoma conulum (Linnaeus, 1758) [1, 2]
Calliostoma laugierii (Payraudeau, 1826) [2]
Danilia otaviana (Calcare, 1835) [2]
Bolma rugosa (Linnaeus, 1767) [2, 3]
Homalopoma sanguineum (Linnaeus, 1758) [1, 2]
Tricolia pullus pullus (Linnaeus, 1758) [1, 2]
Tricolia speciosa (Von Muhlfeldt, 1824) [1]
Cerithium vulgatum Bruguière, 1792 [3]
Bittium reticulatum (Da Costa, 1778) [1, 2, 3]
Tenagodus obtusus (Schumacher, 1817) [2]
Turritella turbona Monterosato, 1877 [2]
Cheirodonta pallescens (Jeffreys, 1867) [2]
Marshallora adversa (Montagu, 1803) [1, 2]
Monophorus perversus (Linnaeus, 1758) [1, 2]
Obesula marisnstri Bouchet, 1982 [2]
Metaxia metaxae (Della Chiaje, 1828) [1, 2]
Cerithiopsis minima (Brusina, 1865) [2]
Cerithiopsis scalaris Locard, 1892 [2]
Cerithiopsis tubercularis (Montagu, 1803) [1, 2]
Dizoniopsis bilineata (Hörmes, 1848) [2]
Gyroscala lamellosa (Lamarck, 1822) [3]
Eulima glabra (Da Costa, 1778) [1]
Parvioris ibizencus (Nordsieck, 1968) [1, 2]
Vitreolina curva (Monterosato, 1874) [2]
Vitreolina philippii (Rayneval & Ponzi, 1854) [2]
Melarhaphe neritoides (Linnaeus, 1758) [1]
Rissoa auriscalpius (Linnaeus, 1758) [1, 2]
Rissoa guerini Recluz, 1843 [1, 2]
Rissoa lia (Monterosato, 1884) [1]
Rissoa ventricosa Desmarest, 1814 [1, 3]
Rissoa violacea Desmarest, 1814 [1, 2]
Pusillina inconspicua (Alder, 1844) [2]
Pusillina lineolata (Michaud, 1832) [1, 2]
Alvania beani (Thorpe, 1844) [2]
Alvania cancellata (Da Costa, 1778) [1, 2]
Alvania carinata (Da Costa, 1778) [1]
Alvania cimex (Linnaeus, 1758) [1, 2]
Alvania discors (Brown in Allan, 1818) [1, 2]
Alvania geryonia (Chierighini, 1870) [1, 2]
Alvania lineata Risso, 1826 [1, 2]
Alvania pagodula (BDD, 1884) [1]
Crisilla semistriata (Montagu, 1808) [1, 2]
Manzonina crassa (Karnacher, 1798) [1, 2]
Plagiosstila asturiana P. Fischer in De Folin, 1872 [2]
Peringiella elegans (Locard, 1892) [1]
Rissoina bruguierei (Payraudeau, 1826) [1, 2]
Circulus striatus (Philippi, 1836) [1]
Paludinella littorina (Della Chiaje, 1828) [1]
Barleeia unifasciata (Montagu, 1803) [1]
Caecum auriculatum De Folin, 1868 [1, 2]
Caecum subannulatum De Folin, 1870 [2]
Caecum trachea (Montagu, 1803) [1]
Parastrophia asturiana De Folin, 1870 [2]
Heleobia stagnorum (Gmelin, 1791) [2]
Hyalia vitrea (Montagu, 1803) [2]
Truncatella subcylindrica (Linnaeus, 1767) [1]
Calyptrea chinensis (Linnaeus, 1758) [1]
Crepidula gibbosa DeFrance, 1818 [1]
Crepidula unguiformis Lamarck, 1822 [1]
Capulus ungaricus (Linnaeus, 1758) [2]
Lamellaria perspicua (Linnaeus, 1758) [2]
Luria lurida (Linnaeus, 1758) [2]
Tectonatica rizzae (Philippi, 1844) [2]
Euspira pulchella (Risso, 1826) [1]
Neverita josephina Risso, 1826 [1]
Bolinus brandaris (Linnaeus, 1758) [4]
Hexaplex trunculus (Linnaeus, 1758) [3]
Muricopsis cristatus (Brocchi, 1814) [2]
Ocenebrina edwardsi (Payraudeau, 1826) [1]
Chauvetia recondita (Brugnera, 1873) [2]
Chauvetia submamillata BDD, 1882 [1, 2]
Nassarius corniculum (Olivi, 1792) [3]
Nassarius incrassatus (Strom, 1768) [1, 2, 3]
Nassarius mutabilis (Linnaeus, 1758) [1]
Columbella rustica (Linnaeus, 1758) [1, 3]
Mitrella scripta (Linnaeus, 1758) [1, 2]
Vexillum savignyi (Payraudeau, 1826) [2]
Vexillum tricolor (Gmelin, 1791) [1, 2]
Granulina marginata (Bivona, 1832) [1]
Gibberula miliaria (Linnaeus, 1758) [1]
Haedropleura septangularis (Montagu, 1803) [2]
Mitrolumna olivoidea (Cantraine, 1835) [1, 2]
Mangelia multilineolata (Deshayes, 1835) [1]
Mangelia nuperrima (Tiberi, 1955) [2]
Mangelia taeniata (Deshayes, 1835) [2]
Mangelia unifasciata Deshayes, 1835 [1, 2]
Raphitoma concinna (Scacchi, 1826) [2]
Raphitoma histrix (Bellardi, 1847) [1, 2]
Raphitoma linearis (Montagu, 1803) [1, 2]
Raphitoma philberti (Michaud, 1829) [1, 2]
Conus mediterraneus Hwass in Bruguière, 1792 [1, 3]
Omalogyra atomus (Philippi, 1841) [2]
Chrysallida brusinae (Cossmann, 1921) [2]
Chrysallida emaciata (Brusina, 1866) [2]
Chrysallida excavata (Philippi, 1844) [1, 2]
Chrysallida fenestrata (Jeffreys, 1848) [2]
Chrysallida ghisotii (Van Aartsen, 1984) [2]
Chrysallida obtusa (Brown, 1827) [1, 2]
Chrysallida suturalis (Philippi, 1844) [2]
Odostomella doliolum (Philippi, 1844) [1, 2]
Euparthenia bulinea (Lowe, 1841) [2]
Euparthenia humboldti (Risso, 1826) [2]
Eulimella acicula (Philippi, 1836) [2]
Eulimella cossignanii Van Aartsen, 1995 [2]
Eulimella ventricosa (Forbes, 1844) [2]
Odostomia obusta (Jeffreys, 1848) [2]
Odostomia conoidea (Brocchi, 1814) [2]
Odostomia eulimoides Hanley, 1844 [2]
Odostomia striolata Forbes & Hanley, 1850 [2]
Odostomia unidentata (Montagu, 1803) [2]
Ondina vitrea (Brusina, 1866) [1]
Turbonilla acutissima Monterosato, 1884 [1]
Turbonilla gradata BDD, 1883 [2]
Turbonilla jeffreysii (Jeffreys, 1848) [1, 2]
Turbonilla pusilla (Philippi, 1844) [2]
Turbonilla striatula (Linnaeus, 1758) [2]
Retusa mammillata (Philippi, 1836) [1]
Retusa truncatula (Bruguière, 1792) [1, 2]
Cyllichnina umbilicata (Montagu, 1803) [2]
Bulla striata Bruguière, 1792 [1, 2, 3]
Haminocoe hydatis (Linnaeus, 1758) [1, 2]
Philina aperta (Linnaeus, 1767) [1]
Philina catena (Montagu, 1803) [1]
Creseis acicula Rang, 1828 [2]
Williamia gussonii (O.G. Costa, 1829) [1, 2]
Trimusculus mammillaris (Linnaeus, 1758) [1]
Nucula nucleus (Linnaeus, 1758) [1, 2]
Nucula sulcata (Brown, 1831) [3]
Arca noae Linnaeus, 1758 [1, 2, 3]
Asperarca nodulosa (O.F. Müller, 1776) [1, 2]
Barbatia barbata (Linnaeus, 1758) [1, 2, 3]
Striarca lactea Linnaeus, 1758 [1, 2, 3]
Glycymeris violacescens (Lamarck, 1819) [1]
Mytilus galloprovincialis Lamarck, 1819 [1, 3]
Gregariella semigranata (Reeve, 1858) [2]
Modiolarca subpicta (Cantraine, 1835) [2]
Musculus costulatus (Risso, 1826) [1, 2]
Lithophaga lithophaga (Linnaeus, 1758) [1, 2]
Modiolus barbatus (Linnaeus, 1758) [1]
Pterea hirundo (Linnaeus, 1758) [2]
Pecten jacobaeus (Linnaeus, 1758) [2]
Lissopecten hyalinus (Poli, 1795) [1]
Chlamys flexuosa (Poli, 1795) [2]
Chlamys pesfelis (Linnaeus, 1758) [2]
Chlamys varia (Linnaeus, 1758) [1, 2]
Spondylus gaederopus Linnaeus, 1758 [1]
Anomia ephippium Linnaeus, 1758 [1, 2, 3]
Lima lima (Linnaeus, 1758) [1, 2]
Limaria hians (Gmelin, 1791) [1]
Limaria tuberculata (S. Wood, 1839) [2]
Ctena decussata (O.G. Costa, 1829) [1]
Loripes lacteus (Linnaeus, 1758) [1]
Lucinella divaricata (Linnaeus, 1758) [1]
Myrtea spinifera (Montagu, 1803) [2]
Chama gryphoides Linnaeus, 1758 [2]
Pseudochama gryphina (Lamarck, 1819) [3]
Galeomma turtoni Sowerby I in Turton, 1825 [1, 2]
Lasaea rubra (Montagu, 1803) [1]
Cardita calyculata (Linnaeus, 1758) [1, 3]
Glans trapezia (Linnaeus, 1767) [1, 3]
Venericardia antiquata (Linnaeus, 1758) [1]
Acanthocardia tuberculata (Linnaeus, 1758) [1]
Parvicardium minimum (Philippi, 1836) [1]
Parvicardium scriptum (BDD, 1892) [1]
Plagiocardium papillosum (Poli, 1795) [1, 2]
Laevicardium oblongum (Gmelin, 1791) [2]
Spisula subtruncata (Da Costa, 1778) [1]
Tellina donacina Linnaeus, 1758 [1]
Tellina planata Linnaeus, 1758 [1]
Arcopagia crassa (Pennant, 1777) [2]
Capsella variegata (Gmelin, 1791) [1]
Gari depressa (Pennant, 1777) [3]
Abra longicallus (Scacchi, 1836) [2]
Solecurtus strigillatus (Linnaeus, 1758) [1]
Venus verrucosa Linnaeus, 1758 [1, 3]
Chamelea gallina (Linnaeus, 1758) [1]
Gouldia minima (Montagu, 1803) [1, 2]
Dosinia exoleta (Linnaeus, 1758) [1]
Dosinia lupinus (Linnaeus, 1758) [1]
Irus irus (Linnaeus, 1758) [1]
Venerupis geographica (Gmelin, 1791) [1]
Lajonkairia lajonkairii (Payraudeau, 1826) [1]
Corbula gibba (Olivi, 1792) [2]
Hiattella arctica (Linnaeus, 1767) [1, 2]
Dentalium inaequicostatum BDD, 1891 [1]

Adres van de auteur:

H.J. Veldhuis

Jacob van Ruysdaelstraat 19
7482 XA Haaksbergen.